

Κ. Μαλέα

Τὸ σκιάφωσ τῆς ζωῆς

Ἡ ΤΕΧΝΗ ΔΙΑΛΕΞΙΣ PAUL SWAN*

Κυρίες καὶ Κύριοι,

ΠΟ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, τὰ ὁποῖα ἐξετάσθησαν ἀπ' οὗτου χρονολογεῖται ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ζήτημα τῆς Τέχνης εἶναι τὸ περισσότερον ἐνδιαφέρον. Ἡ πολιτικὴ μὲ ὅλας τῆς τὰς διαμάχας, ἡ διπλωματία μὲ τὰς μηχανορραφίας τῆς, ἡ μόδα μὲ τὰς αὐθαιρεσίας

τῆς, καὶ αἱ ἐμπορικαὶ συναλλαγαὶ εὐρίσκονται ἐν σχέσει πρὸς τὴν Τέχνην εἰς πολὺ κατώτερον ἐπίπεδον.

Ἐν τούτοις ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀπὸ μίας ἐκφρασεως τῆς Τέχνης. Λέγοντες δὲ τέχνην, ἐννοοῦμεν τὴν καλλιεργημένην δύναμιν τῆς ἐκφράσεως. Ἡ ἀπλή ἐκφρασις δίχως τὴν καλλιέργειαν εἶναι ἀγριότης, καὶ ἀγριότης εἶναι τὸ νὰ ζῇ κανεὶς ἐξ ἐνστίκτου μόνον διὰ μίαν κτηνώδη ἐκδήλωσιν τῆς ζωῆς.

Ἡ πρώτη Τέχνη τοῦ κόσμου ἦτο ἐκεῖνη ποῦ ἐφρόντιζε νὰ δίδῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἀνάτασιν καὶ ἡ ὁποία περιελάμβανε τὴν Τέχνην τοῦ προμηθεύεσθαι τροφὴν, τοῦ θερμαίνεσθαι καὶ τοῦ υπερασπίζεσθαι κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

Μετὰ ταῦτα ἀνεπτύχθη ἡ τέχνη τοῦ ἐπικοινωνεῖν—ἡ γλῶσσα—ἡ ὁποία ἔφερε τὴν συναλλαγὴν ποῦ ὁ ἄνθρωπος ἐξ ἐνστίκτου ἠθέλησε νὰ συνάψῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ. Κατόπιν ἦλθαν τὰ ἱερογλυφικά καὶ τὰ διάφορα σχήματα καὶ ἀνθρώπινα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα μᾶς ἔκαμιν νὰ μαντεύωμεν ἄποιν κίνησιν, ἡ κίνησις ἐχειρεύσθη

κάποιαν φαντασίαν καὶ ἡ φαντασία μᾶς ἔφερε εἰς τὸν ρωμαντισμόν, ὁ δὲ ρωμαντισμὸς ἐξακολοῦθεὶ νὰ μᾶς φέρει εἰς τὴν τελείαν ἐκφρασιν τοῦ ἑαυτοῦ μας.

Παραβάλλατε τὸν πρωτογενῆ ἄνθρωπον τοῦ ὁποίου ἡ ἐκφρασις ὅλων τοῦ τῶν σκέψεων ἐγκτεται εἰς τὸ πλέξιμον ἐνὸς καλαθιοῦ, μὲ τὸν καλλιεργημένον ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος ἐκφράζεται δι' ἐνὸς ποιήματος ἢ δι' ἐνὸς ἀγάλματος. Καὶ οἱ δύο μεταχειρίζονται κάποιαν τέχνην. Ἡ μόνη διαφορὰ εὐρίσκεται εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἀναπτύξεως τῶν διανοητικῶν τῶν δυνάμεων. Ἀφ' ἐτέρου ἑνας πρωτογενὴς ἄνθρωπος πηγαίνει εἰς τὸν πόλεμον μὲ μίαν κακοκατωμένην λόγχην καὶ ἕνα δερμάτινον θώρακα. Κρύπτεται, σὺν νὰ ἦτο σαρκοφάγον ζῶον, πίσω ἀπὸ θάμνους καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐνῷ ὁ νωότερος πολέμιστὴς ἔχει καλλιεργήσει ὅλας τὰς στρατηγικὰς κινήσεις καὶ τὰ ὅπλα του εἶναι λεπτὰ καὶ ὠριμένα.

Καὶ πάλιν ἡ διαφορὰ εὐρίσκεται εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἀναπτύξεως τῶν διανοητικῶν δυνάμεων τῶν.

Ὁ πρωτογενὴς ἄνθρωπος παίζει ἐπάνω εἰς μίαν λύραν, κατωμένην ἀπὸ δύο κέρατα ζώου, τρεῖς μελαγχολικοὺς τόνους διὰ νὰ συγκινήσῃ τὴν καρδιά του, ἐνῷ ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἐκφράσεως ἔδωκεν εἰς τὸν σημερινὸν ἄνθρωπον πολλὰ ὄργανα καὶ πολλοὺς τόνους διὰ τῶν ὁποίων διατρέχει τὴν κλίμακα ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων συγκινήσεων εἰς λεπτὰς ἀρμονίας καὶ μελωδίας γλυκαίας.

Καὶ εἶναι βεβαίως, μεταξύ τῶν ὅσων ἀνεφέραμεν, τὸσον μεγάλη ἡ ἀντίθεσις!

Ὡστε δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς γεγονὸς ὅτι ὅ,τι εἴμεθα σήμερον εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα προσπαθειῶν ἐτῶν ὅλων καὶ ἐνὸς ἀνεξαντλήτου πόνου νὰ ἐκφράσωμεν τὸν ἐσωτερικὸν ἑαυτὸν μας.

Ὅλη ἡ Τέχνη λοιπὸν εἶναι ἡ ἀναπαράστασις τῆς ψυχῆς μας εἰς μορφὴν αἰσθητῆν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύνανται καὶ οἱ ἄλλοι νὰ τὴν ἴδωσιν.

*) Ἐγένετο Ἀγγλιστὶ ἐν τῇ «Αἰδοῦσῃ τῶν Συντακτῶν». Ἡ μετάφρασις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Μαγνάνη.

Κάθε άνθρωπος είναι μέχρις ενός σημείου καλλιτέχνης και αν ακόμη ήσυχος κουμπιά ή βάρει υποδήματα. Και εσκέφθη πολλάνκις ότι όσον ολιγώτερον είναι κανείς καλλιτέχνης, τόσον περισσότερον είναι ευτυχής, διότι τότε είναι περισσότερον χρήσιμος εις τους πολλούς. Η τέχνη όταν φθάνη υψηλότερα, όπως ή μουσική, ή ζωγραφική και ή γλυπτική γίνονται μάλλον μία διακόσμησης, χωρίς να είναι ανάγκη, εκτός μόνον εις τόν ίδιον τόν καλλιτέχνην, ό όποιος προικισμένος με μίαν ανέκφραστον ανάγκην να εκφράση τόν εαυτόν του, δεν είναι δυνατόν παρά ολίγον ή πολύ να παραγάγη κάποιον καλλιτέχνημα και αν ακόμη είναι τελείως απηλλαγμένος τών αναγκών της ζωής.

Διατί άρα γε τόσοι άνθρωποι εγκαταλείπουν επεργείας εργασίας και ζουν εις μίαν καλίβαν και τρέφονται διά ξηρού άρτου; Μήπως τó κάμνουν από προτίμησιν; Όχι, τó κάμνουν μόνον διότι είναι αναγκασμένοι να ειπούν ότι αυτοί γνωρίζουν και να δείξουν εις τόν κόσμον ότι αυτοί αποβλέπουν διά της ζωγραφικής, ή της γλυπτικής, ή της λογογραφίας. Και αν ακόμη και αυτοί ό έπιούσιος άρτος τους λείψη, αυτοί προχωρούν εκφράζοντες εις τόν κόσμον τήν θυσίαν τους, έως ότου άκουσθ ή ετε μία νεκρική καμπάνα, είτε μία πραγματική φωνή! Έν τούτοις ή επιθυμία της εκφράσεως δεν δεικνύει πάντοτε έμπνευσιν και τó λυπηρόν είναι να βλέπη κανείς ένα ζωγράφον ό όποιος παρεξηγήσας τόν εαυτόν του άποτυπώνει επί της οθόνης ένα χάος άδυναμίας και παραφωνίας. Είναι σάν μία μητέρα που έχει ένα παραμορφωμένον παιδί. Η ίδια άγλαφ φοβερά τó παιδί της και τού είναι άφωτισμένη αιωνίως. Άλλ' ό κόσμος έξ ένστικτου άποστρέφει τó πρόσωπον και είτε γελά, είτε κλαίει, διά τó τραγικόν θέμα!

Άτελές τάλαντον, ή άπλώς καλλιτεχνικόν αισθημα διά τήν δημιουργίαν είναι κάτι χειρότερον από τήν παντελή έλλειψιν αυτού. Τόσαι ζωαί έχάθησαν και τόσα έπλήθον θλιβερά τέλη ένεκα της παρεξηγήσεως αυτής της σελήνης της έκτιμήσεως τού κόσμου διά τόν ήλιον της μεγαλοφυίας. Και άπατάται κανείς φανταζόμενος ότι έπειδή άρέσκεται εις τά ώραία πράγματα ήμπορεί και να τ' άποδώση εις τήν οθόνην.

Υπάρχει τόση διαφορά μεταξύ καλαισθησίας και τάλαντου, μεταξύ τάλαντου και μεγαλοφυίας! Κάποιος ειπεν έπιτυχέστατα: «Ένα τάλαντο κάμνει ό,τι ήμπορεί μία μεγαλοφυία ό,τι πρέπει». Η μεγαλοφυία πολλάκις συγχύζεται με τήν εκκεντρικότητα, και ή εκκεντρικότης με τήν μεγαλοφυίαν τούτο δεν είναι όρθόν, εκτός αν θεωρήση κανείς ως εκκεντρικότητα τήν ευθύτητα και τήν απλότητα εις τόν τρόπον της ζωής. Αι μεγαλοφυΐαι φαίνονται μοναδικαί διότι επέταξαν τήν προσποίησιν και ώμίλησαν με ειλικρίνειαν και ευθύτητα. Και τόσον σπάνια όμιλεί κανείς ειλικρινώς και χωρίς φόβον, ώστε δεν πρέπει να φανή παράδοξον αν εκείνος που έχει τó θάρρος να τó κάμη θά δώση ύποψίαν διά τήν διανοητικήν του κατάστασιν.

Εις τήν τέχνην υπάρχει ή τάσις κάθε σχέδιον να παρουσιάζεται όμοια σχεδιασμένον και κάθε χρώμα όμοια χρωματιζόμενον και εκείνος που θά τολμήση κάτι φυσικόν και άτομικόν, κινδυνεύει να γίνη γελοΐως εις τόν καλλιτεχνικόν κόσμον. Όλα τά μεγάλα έργα τέχνης υπήρξαν πρωτότυπα εις τήν σύλληψιν και τήν εκτέλεσιν των και όλα προέτρεξαν της εποχής της δημιουργίας των. Αν κάθε άνθρωπος συμφωνεί με ένα έργον, αυτό σημαίνει ότι τó έργον είναι όμοιον με τά άλλα και δεν μάς παρουσιάζει μίαν νέαν σκέψιν, μίαν νέαν ιδέαν, μίαν νέαν τεχνολογίαν. Αμέσως κατατάσσεται μεταξύ των γνωστών έργων τά όποια έχουμε τελείως έννοήσει δεικνύον ότι δεν σημειώνει καμμίαν πρόδοον και έπομένως ότι είναι κοινόν.

Υπάρχει μία καθωρισμένη διαφορά μεταξύ ενός

καλού έργου τέχνης και ενός μεγάλου έργου τέχνης. Καλόν έργον τέχνης είναι εκείνο εις τó όποϊον ό καλλιτέχνης τςυ έφάρμοσε όλους τους νόμους της τέχνης, όλους τους τρόπους τους όποιους πρέπει να μεταχειρισθ ή διά ν' άποδώση τήν ατμόσφαιραν, να παραστήση τó φώς και τήν σκιά, και να κρατησθ κανονικώς τās σχέσεις μεταξύ των χρωμάτων. Κατά τήν σύνθεσιν τού έργου, έδωκεν εις τó μοντέλο του τήν στερεότυπον στάσιν - τήν ίδίαν στάσιν ή όποία πάντοτε υπήρχε - και άφου ειργάσθη τακτικά από τó πρωϊ μέχρι νυκτός μάς έδωκεν ένα καλόν έργον τέχνης.

Ό άνθρωπος που είναι ικανός μόνον ένα καλόν έργον τέχνης; να παραγάγη, σπανίως άπογοητεύεται. Και είναι αξιοθαύμαστος ή ύπομονή αυτών των ανθρώπων και ή ήσυχία με τήν όποιαν πρωϊ-πρωϊ άρχίζουν τήν εργασίαν τους. Ποτέ δεν ευρίσκονται εις έκστασιν, ποτέ δεν μελαγχολούν! Είναι σάν μία ανθρώπινή μηχανή, που εις ώρισμένον χρόνον τελειώνει μίαν εικόνα.

Τώρα άς εξετάσωμεν ένα μεγάλον έργον τέχνης. Τό μεγάλον έργον συνήθως προσπαθεί να υπερβή όλες τās άρχάς που παρεδέχθη ή τέχνη. Ευρίσκομεν εις αυτό μίαν νέαν διάταξιν, μίαν άσυνηθή στάσιν τού μοντέλου, και ένα εκπληκτικόν συνδυασμόν χρωμάτων. Παρατηρούμεν άρμονίαν εις τó χρώμα, τήν όποιαν ποτέ δεν θά έτολμούσαμεν ήμεις να μεταχειρισθόμεν και γραμμάς αι όποιαί έως τότε θά μάς έφαινοντο άμελέτητοι και άκαλαισθητοι. Βλέπομεν πολλά άχρωμάτιστα μέρη τού μουσαμά, και πολλές άπροσεξίας εις τήν εκτέλεσιν, ή όποια έν τούτοις δεικνύει μίαν κίνησιν. Βλέπομεν μέρη τά όποια γνωρίζομεν ότι δεν είναι αληθινά και κατ' άρχάς θέλομεν να τήν καταδικάσωμεν, να τήν όνομάσωμεν έρασιτεχνικήν, να τήν γελάσωμεν.... Άλλ' επί τέλους τί είναι εκείνο τó όποϊον με τόσην δύναμιν μάς εκπλήττει, ώστε να μάς καθιστά άνικάνους; να λησμονήσωμεν ποτέ αυτήν τήν εικόνα;

Δεν είναι τó χρώμα, δεν είναι τó σχέδιον, δεν είναι ή φαινομένη άπροσεξία της εκτέλεσεως, δεν είναι τó νεοφανές, ούτε και ή αντίθεσις των προς ό,τι ήδη γνωρίζομεν τόσον καλά, δεν είναι τέλος ή μηθώδης τιμή του. Είναι ή άτομικότης τού έργου, είναι ή δύναμις τήν όποιαν καταβάλλει μία ψυχή προσπαθούσα να εκφρασθ ή, είναι ή φωνή τού άνθους όταν τήν άνοίξει δεν έχει ακόμη φυτρώσει και ζητεί φώς, περισσότερον φώς, είναι ό Άγιος Γεώργιος ό όποιος μάχεται κατά τού θηρίου τού έπαρχιωτισμού, είναι ό Δαυίδ ό όποιος ήλιπει τόν λίθον έναντίον τού Γολιάθ της κοινοτοπίας, είναι ό Προμηθεύς θραύων τά δεσμά όπου τόν έκρατουν μέσα εις τήν μετριότητα, είναι ή μεγαλοφυΐα!

Ένα μεγάλον έργον τέχνης έχει τήν ζωήν μέσα του, κάτι τι τó όποϊον εισδύει έντός μας και μάς άπαγορεύει να τó αναλύσωμεν ή να τó ταξινομήσωμεν μεταξύ άλλων κατασκευασμάτων μηχανικών. Αισθανόμεθα άμέσως όταν ό μεγάλος καλλιτέχνης άκούει φωνάς έσωτερικάς και εκφράζει μόνον ό,τι τού ύπαγορεύση ή ψυχή του και όπως τού τó ύπαγορεύση. Και ένψ ό δημιουργός τού καλού έργου άκούει τās φωνάς τού κόσμου περί αυτού, ό μεγάλος καλλιτέχνης προχωρεί άνεξάντητος, άπειρίοιστος και άδέσμευτος, ένας Άγγελος τού Θεού, ό όποιος άντιλαμβάνεται τά άληθή, τά άπειρα και τά πνευματικά πράγματα.

Μία χαρακτηριστική διαφορά μεταξύ ενός καλού έργου τέχνης και ενός μεγάλου έργου τέχνης, είναι ότι τó πρώτον δεικνύει τήν περιορισμένην ικανότητα τού δημιουργού του, και τήν κλίμακα όλων του τών δυνάμεων μέχρι τού άπωτάτου σημείου. Ένα μεγάλον έργον τέχνης ποτέ δεν είναι περιορισμένον, ποτέ δεν είναι τέλειον, ποτέ δεν άντιπροσωπεύει ολοκλη-

ρον τὴν ἱκανότητα τοῦ δημιουργοῦ του, ὁ ὁποῖος ἀτε-
νίζει πρὸς κατὰ ἀνώτερον ἀκόμη. Ἀποβλέπει πρὸς τὴν
τελειότητα τὴν ὁποίαν ποτὲ δὲν δύναται νὰ φθάσῃ

καὶ δημιουργεῖ ὠραῖα πράγματα ἐνῶ βαδίζει πρὸς
τὸ τέρας.

(Ἔπεται συνέχεια)

ΣΚΕΨΕΙΣ

Henri Murger: **Ἡ ἀνοιξίς.**

ΗΤΟ ἡ πρώτη Μαΐου. Οἱ κώδωνες τοῦ Πάσχα
εἶχον πρό τινων ἡμερῶν ἡχῆσαι τὴν ἀνάστασιν
τῆς ἀντίξεως, καὶ πανταχόθεν ἔρθκνεν αὕτη ἐσπευ-
σμένη καὶ πλήρης χαρᾶς ἤρχετο, καθὼς λέγει
ἐν γερμανικῶν ποίημα, ἐλαφρὰ ὅπως ὁ νέος ἐρω-
τευμένος ὅστις πηγαίνει νὰ θέσῃ τὸν Μαΐον ὑπὸ
τὸ παρὰθύρον τῆς ἐρωμένης του. Ἐχρωμάτιζε
τὸν οὐρανὸν κόκκινον, τὰ δένδρα πράσινα καὶ
ὅλα τὰ πράγματα μὲ ὠραία χρώματα. Ἐξύπνυ
τὸν ἀπονενκρωμένον Ἥλιον, ὁ ὁποῖος ἐκοιμήτο
ἐν τῇ ὀμιγλώδει του κλίνῃ, ἔχων τὴν κεφαλὴν
ἐστηριγμένην ἐπὶ τῶν παχέων ἐκ χιόνος συννέφων
ἅτινα τῷ ἐγρησίμευον ὡς προσκέφαλον, καὶ τοῦ
ἐφώνησε· Ε! ἔ! ἔ φίλε μου! Ἡ ὥρα ἔφθασε
καὶ ἤλθ᾽ τυχέως εἰς τὴν ἐργασίαν. Ἐνδύσου
ἀμέσως τὸ ὠρακίον σου φόρεμα, παχασκέυσον νέες
καὶ ὠραίας ἀκτίνες καὶ πῆγναις νὰ φανῇς εἰς
τὸν ἑξώστην σου διὰ νὰ ἀνταγγεῖλῃς τὴν ἀρι-
ξίαν μου.

Πράγματι, ἀμέσως ὁ Ἥλιος ἀνέλκε τὴν ἐρ-
γασίαν του καὶ περιεπάτει ὡς ἡγεμὼν. Τὰ χελε-
δόνια, ἅτινα ἐπέστρεψαν ἐκ τῆς ἐν ἀνατολῇ ἀπο-
δημίας των, ἐπλήρουν τὴν ἀτμόσφαιραν πετώντα·
ἡ λευκακάνθη ἐλεύκενε τοὺς θάμνους· τὸ ἱόν
εὐωδίαζε τὰ χόρτα τῶν δασῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων
ἔβλεπε τις τὰ μόλις ἐκ τῶν φωλεῶν των ἐξελ-
θόντα πτηνὰ, τὰ ὁποῖα ἐκράτουν ὑπὸ τὰς πτέρυ-
γας ἐν μικρὸν τετραδίων ἁσμάτων. Ἦτο πρᾶγ-
ματι ἡ ἀνοιξίς, ἡ ἀληθὴς ἀνοιξίς τῶν ποιητῶν
καὶ τῶν ἐρωτευμένων καὶ ὅχι ἡ ἀνοιξίς τοῦ Ματ-
θαίου Ταῖνσβεργ, ἥτις κάμνη ἀκόμη τὸν πτωχὸν
νὰ ἀνταρχιάζῃ εἰς τὴν ἀκρὰν τῆς ἐστίης του
ὅπου ἡ τελευταία στάκτη τοῦ τελευταίου του
καυσίμου ξύλου εἶχε σβεσθῇ ἀπὸ πολλοῦ. Ἡ
γλυκεῖα αὖρα ἔτρεχεν εἰς τὸν διαφανῆ ἀέρα καὶ
ἐσπείρειν ἐπὶ τῆς γῆς τὰς εὐωδίας τῶν γειτονι-
κῶν ἑξοχῶν. Αἱ ἀκτίνες τοῦ Ἥλιου καθαρὰ καὶ
θερμὰ ἐκτύπων ἐπὶ τῶν ὕλων τῶν παρὰθύρων.
Εἰς τὸν ἀσθενῆ ἔλεγον· Ἀνοιξόν, ἡμεῖς εἴμεθα ἡ
ὕψις! καὶ εἰς τὸ δωματίον τῆς κόρης τῆς ἐσκυμ-
μένης ἐπὶ τοῦ καθρέπτου, αὐτοῦ τοῦ ἀγνοῦ καὶ
πρώτου ἐρωτοῦ τῶν ἀθωωτέρων, ἔλεγον· Ἀνοιξόν,
ὦ ὠραία, διὰ νὰ φωτίσωμεν τὴν κἀλλονήν σου·
ἡμεῖς εἴμεθα οἱ ἄγγελοι τοῦ καλοῦ καίρου· δύνα-
σαι τώρα νὰ φορέσῃς τὰ ἄσπρα σου ἱνδύματα καὶ
τὸν ψάθινον σου πῖλον· ἰδοὺ, οἱ ἀνθρώποι ὅπου
χορεύουν ἐκκλύθησαν ὑπὸ ὠραίων ἀνθέων καὶ

τὰ τετράχορδα πηγαίνουν νὰ ἐξυπνήσουν τὸν
κόσμον διὰ τὸν χορὸν τῆς Κυρικῆς. (Ἐκ τῶν
Scènes de la vie de Bohème.)

Bernardin de Saint Pierre: **Ἡ εὐ-
τυχία τοῦ σκότους.**

Εὐτυχὴς τὴν σήμερον ἐκείνος ὅστις ἀντὶ νὰ
περιτρέχῃ τὸν κόσμον ζῇ μακρὰν τῶν ἀνθρώπων!
Εὐτυχὴς τὴν σήμερον ἐκείνος, ὅστις δὲν γνωρίζει
τίποτε πέραν τοῦ ὀρίζοντός του, καὶ διὰ τὸν ὁποῖον
τὸ γειτονικὸν χωρίον εἶναι γῆ ξένη! Οὐδαμῶς
ἀπεμάκρυνε τὴν καρδίαν του τῶν ἀντικειμένων
ἅτινα ἡγάπα, οὐδὲ ἄφινε τὴν φήμην του εἰς τὴν
διάκρισιν τῶν πονηρῶν. Νομίζει ὅτι ἡ ἀθωότης
κατοικεῖ εἰς τὰ μικρὰ χωρία, ἡ τιμὴ εἰς τὰ ἀνά-
κτορα καὶ ἡ ἀρετὴ εἰς τοὺς βωμούς. Τὴν δόξαν
του καὶ τὴν θρησκείαν του θέτει διὰ νὰ κατα-
στήσῃ εὐτυχῇ ὅ,τι τὸν περιβάλλει. Ἐὰν δὲν βλέ-
πει εἰς τὸν κήπον του οὔτε τοὺς καρπούς τῆς
Ἀσίας, οὔτε τὰς σκιαδὰς τῆς Ἀμερικῆς, καλιερ-
γεῖ τὰ φυτὰ τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴν χαρὰν αὐτοῦ,
τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων του. Δὲν ἔχει ἀνάγκη
τῶν μνημείων τῆς ἀρχιτεκτονικῆς διὰ νὰ
καταστήσῃ τὴν χώραν αὐτοῦ εὐγενῆ. Ἐν δέν-
δρον, ὑπὸ τὴν σκιάν του ὁποῖου ἀνεπαύθη ἐν ἁρε-
τός τῆς, τοῦ δίδει ἀνκμνήσεις θείας. Ἡ λεύκη
τῶν δασῶν τοῦ ὑπενθυμίζει τοὺς ἀθλοῦς τοῦ
Ἡρακλέους, τὸ δὲ φύλλωμα τῶν δρυῶν τοὺς στε-
φάνους τοῦ Κεπιτωλίου. (Ἐκ τῶν Etudes de
la nature.)

Octave Feuillet: **Τὸ πάθος.**

Ὁ ἔρως ὁ ἀληθὴς ἔχει τί τὸ ἱερὸν, τὸ ὁποῖον
ἀποτυπώνει ἓνα χαρακτῆρα πλεονὴ ἀνθρώπινον
εἰς τε τὰς λύπας καὶ εἰς τὰς χαρὰς τὰς ὁποίας
μας δίδει.

Ἐὰν ἐφθάνῃ τις ὥστε διὰ νὰ μὴ ὑποφέρει καὶ
εἶναι εὐτυχὴς, νὰ ἀπολιθοῖ τὴν καρδίαν του, πλει-
στοι τότε θὰ ἦσαν τοιοῦτοι παρ' ἀξίαν. Διὰ τοῦ
λογικοῦ καὶ τῆς πεζογραφίας φθάνομεν νὰ ἐπι-
κρίνωμεν τὸν Θεὸν καὶ νὰ ὑποδιβάζωμεν τὸ ἔργον
του. Ὁ Θεὸς δίδει τὴν εἰρήνην εἰς τοὺς νεκροὺς
καὶ τὸ πάθος εἰς τοὺς ζῶντας! Ναι, ὑπάρχει ἐν
τῇ ζωῇ εἰς τὸ πλεονὴ τῆς χυδαιότητος τῶν δι-
ηγεῶν καὶ καθημερινῶν συμφερόντων, ἀπὸ τὰ
ὁποῖα δὲν ἔχω τὴν κουφότητ᾽ νὰ καυχῶμαι ὅτι